Ãàçåòà âûõîäç³öü ç ñàêàâ³êà 1990 ãîäà

¹ 32 (1287) 10ÆÍ²¡ÍÍß 2016 ã.

Ïàìÿöü ïðà Ëàðûñó Ãåí³þø

Òðàäûöûéíà ¢ äçåíü íàðîäç³íà¢ Ëàðûñû Ãåí³þø ó Çýëüâó ç'ÿçäæàþööà ëþäç³ ðîçíûõ ãàðàäîî¢ Áåëàðóñ³, êàá óøàíàâàöü åéíóþ ïàìÿöü. Ñ¸ëåòà íà ìàã³ëå Ãåí³þøà¢ ó Çýëüâå çàïàëë³ç í³÷û, óñêëàë³ êâåòê³ àêòûâ³ñòû ïàä áåë-÷ûðâîíàáåëûì³ ñöÿãàì³. 9 æí³¢íÿ - 106 ãîä ç äíÿ ÿå íàðàäæýíûíÿ.

Ñëîí³ìñê³ ï³ñüìåí³ê ³ êðàÿçíàâåö Ñÿðãåé ×ûãðûí, ïðàìà¢ëÿþ÷û íà ìàã³ëå ïàýòê³, çãàäà¢ äàç³í ýï³çîä çåÿçàíû ç Ëàðûñàé Ãåí³þø, ïðà¢äà, óæî ïàñëÿ ÿå ñìåðö³.

- Íåäçå ¢ ñÿðýäç³íå 80-õ ãàäî¢ ó Çýëüâó ïðûåõàëà æîíêà ñûíà Ëàðûñû Ãåí³þø, ÿíà ïàâ³íîà áûëà ïðàäàöü ÿå á³áë³ÿòýêó Íàòûÿíàëüíàé á³áë³ÿòý çòû Áåëàðóñ³. Áûëà ¢æî òàêàÿïà-ñàïðà¢äíàìó ãàòîâû ÿå ìóçåé, òàì áûë³ ¢ñå ðý÷û, ÿê³ì³ ÿíà êàðûñòàëëàñÿ ³ ¢ñÿ á³áë³ÿòýêà.

- Ïðûõîäç³ë³ ïðîñòà ëþäç³ ³ áðàë³ íåòà ñàáå: íàâàò ïîñóä, ÷àéí³ê, äû ¢ñ¸ ñïàäàðûíÿ Âàëÿíö³íà àääàâàëà, ïàêîëüê³ ¢ ÿå ñêàí÷àëàñÿ â³çà, ³ ÿíà ïàâ³íîà áûëà âûåõàöü. Äàðý÷û, òîå, øòî ñïàäàðûíÿ Âàëÿíö³íà íå ðàçàëà, òî ïîòû ïðûåõàëà ìàøûíà ç áûòêàìá³íàòà ³ ¢ñ¸ãýòà âûåçëà ¢ íåâÿãîìûì êòóíêó…

Ìðõàë Êàðíåâ³÷ ¸
Ðàäû¸ Ñîâàíäà.

Âûéøà¢ êàëÿíäàð "Ðîäíû êðàé" íà 2017 ãîä

Ó ïðîäàæû ç'ÿâ³¢ñÿ àäðû¢íû êàëÿíäàð "Ðîäíû êðàé" íà 2017 ãîä.

Ñêëàäàëüí³ê Êàçëî¢ñêàÿ Âàðâàðà Âàëåð'å¢íà.

Íàêëàä 5000 àñîáí³êà¢, íà 1000 ìåíøû, ÷ûì ëåòàñü, êàá êóï³öü, òðýáà ïàñïÿøàööà.

Íàø êàð.

185 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Â³íöýñÿ Êàðàòûíñêàãà

Â³íöýñü ÊÀÐÀÒÛÍÑÊÊ² (15 æí³¢íÿ 1831 ã. â¸ñêà Ñåë³ø÷à, Íàâàãðàäñê³ ïàâåò, Ãàðäàçåíñêàÿ ãóáåðíÿ - 7 ëþòàãà 1891 ãÂàðøàâà) - áåëàðóñê³ ï³ñüìåí³ê ³ ïåðàêëàä÷ûê.

Íàðàäç³¢ñÿ ¢ ñÿì'³ áûëîãà ïðûãîííàãà ñåëÿí³íà Àëÿêêñàíäðà Êàðàòàÿ, áàöüêà àòðûëàðóñ³). Ñóïðàòî¢ìà¢ âîëüíóþ àä ñààéãî ïàíà ßíà Çàëåñêàãà, âåðàãîäíà, íà ïðîñüáó Ìàðêà Òàòàðî¢ñêàãà, àïåêóíà Þçàôàòû ç Äàë³äîâ³÷à¢ - øëÿõöÿíê³ ç ÿêîé Àëÿêñàíäàð Êàðàòàé õàöå¢ àæàí³ööà. Êàë³ ¢ Àëÿêñàíäðà ç Þçàôàòàé áûëî ¢æî òðîå ñûíî¢ - Â³íöýñü, ßí ³ Ì³õàë, ¸í óòàï³¢ñÿ ¢ Í¸ìàíå, à ïðàç íåéê³ ÷àñ Þçàôàòà âûéøëà çàìóæ çà ñâàéãî âûëîãà àïåêóíà. Àáóêàöûþ Â. Êàðàòûíêê³ íàáû¢ ñàìàâûêàì, ïàä íàãëÿäàì ìÿñöîâàãà àðãàí³ñòà. Íàâó÷û¢ ÷ûòàöü ³ ï³ñàöü ìàëîäûõ áðàòî². Ïðàöàâà¢ õàòí³ì íàñòà¢í³êàì. Ó 1850-1862 ãàäàõ áû¢ ñàêðàòî Ó. Ñûðàêîìê³. Çà êàðîêê³ ÷àñ ñàìàâóêàì àòðûìà¢ âûäàòóíþ äáóêàöûþ, äïðî÷ áåëàðóñêàé ³ íîëüñêàé, âàëîäà¢ ðàñåéñêàé, ÷ýøñêàé, ôðàíöóçñêàé ³ íÿìåöêàé ìîâàì³, òðîõ³ âåäà¢ ç ëàòûí³. Ðàð¢ íà ñêðûïöû. Ðàçàì ç ðàñåéñê³ì ï³ñüìåí³êàì Ì. Ëÿñêîâûì ïàäàðîæí³÷à¢ ïà Ë³òåå (Áåêñàíäðà Êàðàòàÿ, áàöüêà àòðûëàðóñ³). Ñóïðàòî¢í³÷à¢ ç ïîëüñê³ì³ ãàçåòàì³ ³ ÷àñîï³ñàì³, äóêâàà¢ àðòûêóëû òýìàòû÷íà çâÿçàíûÿ ç áåëàðóñê³ì êðàåì.

Äýáòàâà¢ ó äóêêó ¢ 1856 ãîäçå. À¢òàð çáîðí³êà ïàýç³³ "×ûì ðàòà áàãàòà, òûì ðàäà" (ïà-ïîëüñêó, 1857), ïàýîû "Òàì³ëà" (ïà-ïîëüñêó, 1858), òàêñàìà Â. Êàðàòûíêê³ ïðûï³ñâàþöü àíàí³íûÿ àíòûòàðñê³ÿ òàîðû "Ãóòàðêà ñòàðîãà äçåäà"Î. Ëåðìàíòàâà, Ã. Ãåéíå ³ ³íø. ³ "Ãóòàðêà ñóñåäçÿ¢". Ç áåëàðóñêàìî¢íûõ òàîðà¢ çàõàâàë³ñÿ âåðøû "Óñòàâàéìà, áðàòöû, çà äçåëà, çà äçåëà", "Äàëàòàòêà¢ ïðà Íàâàãðàäàê ³ Íàâàãðàä÷ûíó.

Â³ê³ïåäûÿ.

160 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Óëàäç³ì³ðà Äàáðàâîëüñêàãà

Óëàäç³ì³ð Ì³êàëàâ³÷ ÄÀÁÐÀÂÎËÜÑÊ² (11 æí³¢íÿ 1856, â. Êðàñíàñàÿöêàå Ïðóäêà¢ñêàé âîë., Ñìàëåíñêàãà ïàâ., Ñìàëåíñêàé ãóáåðí³ (öÿïåð Ïà÷ûíêà¢ñêàãà ðà¸íà, Ñìàëåíñêàé âîáëàñö³) - 7 òðà¢íÿ 1920, Ñìàëåíñêàÿ âîáë.) - áåëàðóñê³ ³ ðóñê³ êðàÿçíàåö, ýòîíîãðàô ³ ìîâàçíàåö.

Íàðàäç³¢ñÿ ¢ ñÿì'³ ÷ûíî¢í³êà-äâàðàí³íà. Ó 1868-1876 ãã. âó÷û¢ñÿ ¢ Ñìàëåíñêàé ã³íàç³³, ó 1880 ã. ñîê÷û¢ ã³ñòàðû÷íà-ô³ëàëàã³÷íû ôàêóëüòýò Ìàñêî¢ñêàã ¢í³âåðñ³òýòà. Ïðàöàâà¢ âûêëàä÷ûêàì Ñìàëåíñêàé æàíî÷àé ã³íàç³³, à ç 1883 ã. ïåðàáàà¢ñÿ ¢ ñâîé ìà¸íàê, çá³ðà¢ ýòíàãðàô³÷íû, ôàëüêëîðíû ³ ë³íãã³ñòû÷íû ìàòýðûÿë. Ç 1902 ã. ïðàöàâà¢ ³íñïåêòàðàì íàðîäíûõ âó÷ûë³ø÷à¢ ó Ðàçàíñêàé ãóáåðí³, à ¢ 1906-1917 ãã. - ó Åëüí³íñê³ì ïàâåöå Ñìàëåíñêàé ãóáåðí³. Ç 1918 ã. âûêëàà¢ íà ÷ûðâîíààðìåéñê³õ êóðñàõ ó Ñìàëåíêó, ó Áåëàðóñê³ íàðîäíûì óí³âåðñ³òýöå ¢ Ìàñêâå, ó Â³öåáñê³ì ³íñòû-óöå íàðîäíàé àäóêàöû³ ³ Ñìàëåíñê³ì àääçÿëåíí³ Ìàñêî¢ñêàãà àðõåàëàã³÷íàãà ³íñòûòóòà. Ïàäàðûë³âà¢ ñóâÿçü ç À.À. Øàõìàòàâûì, ß.Ô. Êàðñê³ì, Ó.². Ëàìàíê³ì, ².Â. ßã³÷àì. Òðàã³÷íà çàã³íó¢ íà Ñìàëåíø÷ûíå.

Êðàÿçíà¢÷àé ðàáîòàé çàö³êàâ³¢ñÿ ÿø÷ý ñòóäýíòàì, ñëóõàþ÷û ëåêöû³ Ô.². Áóñëàåâà, Ô.ß. Êîðøà, Ó.Ô. Ì³ëåðà. Âûäà¢ "Ñìàëåíñê³ ýòíàãðàô³÷íû çáîðí³ê" (ò. 1-4, 1891-1903), íàï³ñà¢ øìàò àðòûêóëà¢ ìîâàçíà¢÷àãà õàðàêòàðó (ïðà áóêàïåðàéìàíí³, íàðîäíûÿ ïðîçâ³ø÷û, ïðà òàéíûÿ ìîâû êðà¢öî¢, êàíâàëà¢, ìÿø÷àí). Ðãî ñàìàÿ êàøòî¢íàÿ ïðàöà ¢ ãàë³íå ìîâàçíà¢ñòâà - "Ñìàëåíñê³ àáëàñíû ñëî¢í³ê" (1914), ó ÿê³ì ðàñïðàöàâàíà 16 560 àðòûêóëà¢ ç äûÿëåêòíûì³ ñëîâàì³ ðóñêà-áåëàðóñêàãà ïàãàðàí³÷÷à. Ïðàöà ñëëàäàëàñÿ íà ïàäñòàâå ìàòýðûÿëà¢ äëÿ "Ñìàëåíñêàãà ýòíàãðàô³÷íàãà çáîðí³êà", òàìó ³ëþñòðàöûÿì³ ¢ ¸é ñëóæàöü ³ ¢ðû¢ê³ ç àï³ñàííÿ¢ àáðàäà¢, çâû÷àÿ¢, ïîáûòó. ×ýøñê³ ýòíàìóçûêîëàã Ë. Êóáà ¢ ÷àñ ïðûåçäó äà Äàáðàâîëüñêàãà çàï³ñà¢ áåëàðóñê³ÿ íàðîäíûÿ ïåñí³ â. Äàíûêàâà Ñìàëåíñêàãà ïàâåòà (àïóáë³êàâàíû ¢ 1887 ã.). Øìàòë³ê³ÿ çàï³ñû ÓÄàáðàâëüñêàãà ïàïî¢í³ë³ òàìû ÁÍÒ.

Â³ê³ïåäûÿ.

pawet.net

¹ 32 (1287) 10 ÆÍ²¡ÍÑ 2016 ã.

НАША СЛОВА

ßø÷ý ðàç ïðà ïðûøï³ëüíûÿ ìàéòê³

Õà÷ó àäêàçàöü íà àðòûêóë "Ïðà "20 êðîêà¢ äà áåëàðóñêàé ìîâû" ïàâàæàíàãà ñïàäàðà Ñ. Ðàìàí÷óêà ¢ ¹ 24 çà 15 ÷ýðâåíÿ 2016 ã. áàçåòû "Íàøà ñëîâà".

Ì û ¢ñå, õòî ëþá³öü íàøóðîäíóþ ìîâó, ïà ìåðû ñâà³õ ìàã÷ûìàñöÿ¢ àäðàäàæàåì ÿå, ïðàöóåì íà êàðûñöü áåëàðóø÷ûíû. Âàæíà çá³ðàöü ñòàðûÿ ñëîâû, âàæíà ñòâàðàöü ñëî¢íê³, âàæíà çìàãàöüçà ÷ûñö³íþ ìîâû òàêñìà.

Íàæàëü, íàñ¸íÿíÿøìàòëþäçåé çàõàâàê³ñâàþ ìîâó çäçÿö³íñòâà. Öýëàå ïàêàëåíåíà ëþäçåé, ÿê³ÿ ïâðàåõàê³çâ¸ñê³¢ãîðàä, âûðàêê³ñÿ ñâà¸é ðîäíàé ìîâû, ïâðàéøë³ íà ðàñåéñêóþ, êàá çðàá³öü êàð'åðó, êàá ïðîñòà ñïàêîéíàæûöü³ íåâûòûðêàöüà. Ø ìàò òòî çãýòàãà ïàêàëåííÿñòà¢ àäêêðûòû ìâîðàãà ìáåëàðøø÷ûíû, àëå áîëüøàñöü çàñòàëàñÿ àáûÿêàãà.

Çàðàç àäðàäàæýíöàì³ ìîâû ñòàë³ñÿ ìàëàäûÿ ëþäçº çðàñåéñêàì î¢íàãà àñÿðîäêó. Ó ìÿíå, íàïðûêëàä, íàâàò áàáóë³ áåëàðóñêàì î¢íàé íÿìà. Ì û áó÷ûë³ ìîáó ïà ôâîðàõ Ó. Êàðàòåâà³÷à³ Ð. Áàðàäóë³íà, à ñó÷ñ÷íàÿ ìîëàçü ïà ôâîðàõ Â. Ì àðö³íîâ³÷à³ À. Áàõàðýâ³÷à.

Òàìóëëÿ íàñà¢òýíòû÷íàÿ ñòàðàæûòíàÿ ãàâîðêà òðîõ³ ÷óæàÿ, ïðàáà÷öå. Ì û ïàñàñÿáî ìàâûõ³ íàñòàëà ìîâà áóäçå æûûë åå÷íà!

Àíýëÿ Êàìáàëàâà,
ã. Áàðàíàâ³÷û.

Àëåñü Êà¢ðóñ

ÕÀÐ×Ý¡ÍÑ, ËßÄÎ¡ÍÑ

×ûòàþ÷û "Íàøà ñëîâà"

Ó 90-ÿ ãàäâû, êàê³ ÿø÷ý âÿëàñÿ áåëàðóñ³çàöûÿ, ãðóïà ñòóäÿíòà¢ ïðàõîäç³ëà ïâààãàà³÷íóþ ïðàêòûêó ¢ àäíîé ñÿðýäíÿé øêîëå, øòî ¢Çÿë¸íû ì Ëóçå.

Íåÿê íà ïåðàìûíêó ö³ ïàñëÿ ¢ðîêà¢ íåêàòîðûÿ ç ³õ ïàéøë³ ¢ øêîëüíóþ ñòàëî¢êó, ÿêàÿ çíàõîäç³ëàñÿ íà ïåðøû ì ïàâåðñå. Ø ûëüàà (ïà-ðóñêó) ààãýòóëü áûëà "Ñòîëîâàÿ", à öÿïåð ÿ æå óçðàäàâàà¢ñÿ, êàë³ íàÿå ìåñöû ¢áà÷ûç "Õàð÷ý¢íý". Ö³ æ ãýòà íå ïàöâååðäæàíåàòàî, øòî áåëàðóñêàÿ ìîâà íàáë³æàåööà íåòîëüê³ äà ðîçóòó, äàëå ³ äà ñòðà¢í³êà íàñòà¢í³êà¢ ³ âó÷íý¢...

Áûëî ìîìàíòíåà äà÷óâàíåà, ÿêîå ìîæíà ïåðàäàöü õ³áà øòî ñëîâàì³ ç êàçê³: "Äîáðà, äû íå çóñ³ì".

Ó áåëàðóñê³ì ñëîâå "õàð÷ý¢íý" òàäû ïà÷óëàñÿ ... ïðûçåìëíàñöü³ àðõà³÷íàñöü.

Òàê óñïðûíý¢ ãýòàå ñëîâà ÷àëàâåê çíý¢íàé ô³êàëàã³÷íàé ïàäðûõòàâàíàñòþ.

Ì îæàÿìó ïðûãàäàë³ñÿ³íøûÿ áë³çêàçíà÷íûÿ ñëîâû: *ñòàëâàëüíÿ, ñòàëî¢íÿ, ñòðà¢íÿ, ÿäàëüíÿ* (ïàâîëëà ë³ðàðàòóðíûõ êðûí³ö). Ó òîé ñ³óóàòû³ (³ öÿïåð) áîëüø ïðûäàòíû³, ðýàëüíû³ ïàäàâ³ñÿ íàçâû: *ñòàëî¢êà, ñòàëîâàÿ*.

Äà¢í³âû ïàäàê ÿñêðàâà ¢ñïî ì í³¢ñÿ, êàë³ ÷ûòà¢ âîäáóê Ñ. Ðàìàí÷óêà íà êî³ãáó "20 êðîêà¢ äà áåëàðóñêàé ìîâû" (ÍÑ, 15.06.2016), ó ÿê³ì çíà÷íàå ìåñöà äàáåäçåíà ïðàáëåìà âû-áàðó³ ¢æûâàíàãà ñïàäàðà. Ñ. Ðàìàí÷óê âûêàçâàå ïà ñòàðîíêàõ ïàäàðîæíàãà ñòàíó ïàäàëåíàãà ñëîâà "ïàäàðîæíàñöü" ³ ¢æûâàíàãà

Æàí÷û í û, ÿê³ÿ íàðääç³ë³ñÿ ¢ êàíöû 19-ãà, ïà-÷àòêó 20-ãà ñòàãîäçÿ ôàðòóõ³ íàñ³ë³ ïàñòàÿí íà. Ì ÿíÿë³, ÿê³ äëÿ äî ì ó, ÿê³ "¢ ëþäç³". Ãýòà áûëà âåëüì³ ïàòðýáíàÿ ³ ïðàêòû÷íàÿ ðý÷. Íàðâàöüû **ïðûïîë** çåëëÿ, ñòðóêî¢ ãàðîõó, ïðûíåñü³ ïðûïîë ãóðêî¢ - áûëî çâû÷àéíàé ç'ÿâàé. ²òî é ïðûïîë ìîæíà áûëî ïðûíåñö³ òî ëüê³ ¢ ôàðòóõó, áî ïðûïîë ñïàäí³öû ö³ ñóêåíê³ ìîæíà ñêàðûñòàöü òî ëüê³ íî÷÷ó, ÿê í³ðòî íå áà÷ûöü. Ì ày áàáóíÿ òðàï³ëà ¢ íÿì åöê³ ïàñòàðóíàê ó Ñåéëàã³÷àò ó 1944 ãî äçå, êàë³ íåì öû ³ ïàë³öà³ ïðàâî äç³ë³ ñïåøíóþ ýíàêóàöûþ, ãðóç³ë³ íà ïàäâîäû ¢ñ¸, øòî ìàãë³: ìÿøê³, ïà÷ê³, êëóíê³. Àäç³í ìÿøîê ëî ïíóí¢, ³ íà ïàäëîãó âûñûïàëàñÿ íåøòà áåëåå. Çá³ðàöü íà áûëî êàë³, òàê ³ ïàê³íóë³. Êàë³ ïàäâîäû àä'åõàë³, æàí÷ûíû ê³íóë³ñÿ ¢ ïàñòàðóíàê, êàá ìî ÷ûì ïàæûâ³ööà, ³ áàáóíÿ íàãðýáëà ïî¢íû Ôàðòóõ ãýòàãà áåëàãà. Áÿæûöü, ÿê êàçàë³, à ðýàëüíà ³äçå ïîäáåãàì íà Êàñöÿíåâà ³ íàâàò íå ïàñïðàáàâàëà, øòî ÿíà íÿñå. Äóì àå: "Âîñü, íàðýøöå ñîë³ ðàçæûëàñÿ". Ïðûíåñëà, àêóðàòíà âûñûïàëà ¢ ì³ñêó, òàäû òîëüê³ ïàñïðàáàâàëà. Àêàçà¢ñÿ óóêàð. Êîëüê³ áûëî ðàäàñò³ íà áà÷ûë³ ñòàðóíàÿ ³ ïðàêòû÷íàÿ ðý÷. Íàðâàöüû **ïðûïîë** çåëëÿ, ñòðóêî¢ ãàðîõó, ïðûíåñö³ - áûëî çâû÷àéíàé ç'ÿâàé. ²òî é ïðûïîë ìîæíà áûëî ïðûíåñö³ òî ëüê³ ¢ ôàðòóõó, áî ïðûïîë ñïàäí³öû ö³ ñóêåíê³ ìîæíà ñêàðûñòàöü òî ëüê³ íî÷÷ó, ÿê í³ðòî íå áà÷ûöü. Ì ày áàáóíÿ òðàï³ëà ¢ íÿì åöê³ ïàñòàðóíàê ó Ñåéëàã³÷àò ó 1944 ãî äçå, êàë³ íåì öû ³ ïàë³öà³ ïðàâî äç³ë³ ñïåøíóþ ýíàêóàöûþ, ãðóç³ë³ íà ïàäâîäû ¢ñ¸, øòî ìàãë³: ìÿøê³, ïà÷ê³, êëóíê³. Àäç³í ìÿøîê ëî ïíóí¢, ³ íà ïàäëîãó âûñûïàëàñÿ íåøòà áåëåå. Çá³ðàöü íà áûëî êàë³, òàê ³ ïàê³íóë³. Êàë³ ïàäâîäû àä'åõàë³, æàí÷ûíû ê³íóë³ñÿ ¢ ïàñòàðóíàê, êàá ìî ÷ûì ïàæûâ³ööà, ³ áàáóíÿ íàãðýáëà ïî¢íû Ôàðòóõó

¹ 32 (1287) 10 ÆÍ² ¡ Íß 2016 ã. НАША СЛОВА

ß¢ãåí Ãó÷îê

Ç ãëåäç³ø÷à íàðîäíàé ïðà¢äû

Ïðàâàìåðíà ñêàçàöü, øòî íàï³ñàíàÿ íàâûñîê³ì ïðàôåñ³éíûì (ÿê ã³ñòîðûêà, òàê ³ êðàÿçíà¢öà) óçðî¢í³, êí³ãàì ñëóöêàãà à¢òàðà Àíàòîëÿ Æóêà "1920 ãîä íà Ñëó÷ûíå" (ñòàë³÷íû âûäàâåö "Åâëñòàí", 2016 ã, ïàìåð - 7,44 óë. äóê. àðê., òûðàæ - 80 ýêç.), ç'ÿ¢ëÿåöòà ãîäíûì óí¸ñêàì óòýìóðîêàø íàé Ñëó÷ûíû. Òýì àãýòà ãóòóòî¢íà àñâåòëåíà ¢ ïðàöàõ ïðàôåñ³éíûõ ã³ñòîðûêà¢ (À. Ãðûöêââ³÷, Í. Ñòóæûíñêàÿ, Þ. Â³öüá³÷ ³³íø.), à òàêñàìà¢ òâîðàõ áåëàðóñê³õ ë³òàðàòàðà¢ (Â. Áûêà¢, À. Ïåòðàøêââ³÷, À. Ïàøêââ³÷, À. Ôåäàðýíêà, Í. Àðñåíåâà, Ì. Êðà¢öî¢ ³³íø.), ç ÿê³ì³ à¢òàð äîáðà çíà¸ìû. À. Æóê ó ñàà¸é ïðàöû øûðîêà ñêàðûñòî¢âàå ìàýðûÿëû ïåðû¸äûê³ ÿê òàãî ÷ãñó, òàê³ñ¸ííÿø í³õäç¸í, à òàêñàìà àðõ³¢íûÿ äàêóìåíòû, óñïàì³íû â³äàâî÷öà¢ ³ ¢äçåëüí³êà¢ ïàäçåé 1920 ãîäà, ýíóûêëàïåâû÷íûÿ äàâåäí³ê³ ³³íø. Íåâÿë³ê³ ïà ïàìåðû ã³ñòàðû÷íà-êðàÿçíà¢÷û íàðûñ "1920 ãîä íà Ñëó÷ûíå" äàêëäàíà, äÿòàë¸âà (äàòû, ³ì¸íû, íàçâû âàåííûõ ôàðì³ðàâàííÿ¢, êàðòàãðàô³÷íûÿ ³³êàíàðàô³÷íûÿ ìàòýðûÿêû) ³ äàíà÷àñîâàà ìàøòàáíà³ ïàíàðàì íà ïðàç öýðïë³ãàà ¢æî ³ ïðîñòàãà ïûòàíÿëà íà øà¢ñàòàâàà íàä àäóóäàâàííåì ñàà¸é íåçàëåæíàé Áàöüêà¢ø÷ûíû! Öÿïåð, áðàòû, ³äóöü ñûíû áåëàðóñê³õ ìóæûêî¢, ³äçå íàøà áåëàðóñê³õ ìîëàçü!.. Íà áîê ç äàðîã³, ïàíîåå ³ãàñïàäà ç Çàõàäó ³ ¡ñõîäó! Áåëàðóñêàÿ ìîëàçü ³äçå!" Ñÿðîïä âàÿðî¢ Ñëóöêàãà çáîêéíàãà ÷ûíó áûë³ øêîëüí³ê³, ã³ì íàç³ñòû, ñòóäýíòû, ðàáî÷àÿ ³ ñÿëÿíêàÿ ìîëàçü.

Ñîâàáîäó, à íå ðàçáýø÷àíàñöü áåëàðóñû ëþá³ë³ ³ ïàâàæàë³ çà¢ñ¸äû ³ çà ÿå ÷àñàì àõâÿðàâàë³ æûõàðû Ãàðîäí³ (à ÿíà áûëà ïàä âêóïàöüÿé ïàëÿêà¢) ïåðàäàë³ ñëóóâêàì ñöÿçíàä³ñìà: "Òûì¸ õòî ïàéøî¢ ïàì³ðàöü çà ñâàáîäó". Êàíå÷íå, ëåïø áû ãàðàäçåíöàì (³ íå òîëüê³ ³ì!) ñàì³ì óçíÿöòà ³ äàëó÷ûòöà äà ñëóòàêî¢. Äûê íå, ñÿäçåê³, ÿê ìûøû ïàä âåí³êà¹. Óãýòû ì óñÿíàøà áÿäà. Äû ³ ñÿðîä ñëóòê³õ âàÿðî¢, íà âÿë³ê³ æàëü, íå áûêî ÷ãñà ìäàåðóò ääç³í äà äàíàãî; êàðäàòåé íå ça¢ñ¸äû áûëî ääç³íñòâà ³ ïàðàçóòåííå. Äû ÿø÷ý ïëþñ äà ãýòàãà ïðàâàêàòû³ ïàëÿêà¢.

À ¢ëàäà, êàë³ ÿíà - à¢òàðûòàðíàÿ, òû ì áîëüø - òàòàë³òàðíàÿ ¢ àäíîñ³íãò³ äà ñâàéãî íàñåëüí³òòâà, ìîæíà ìåðêàâàòü, ÿê ÿíà ñòàâ³ëàñÿ ³ ñòàâàòàòàðíàÿ ³ ïîâûíû, êàëàí³ÿëüí³ûõ íàðîäàõ íàä àäóóäàâàííåì ñâà¸é íåçàëåæíàé Áàöüêà¢ø÷ûíû! Öÿïåð, áðàòû, ³äóöü ñûíû áåëàðóñê³õ ìóæûêî¢, ³äçå íàøà áåëàðóñê³õ ìîëàäçü!.. Íà áîê ç äàðîã³, ïàíîåå ³ãàñïàäà ç Çàõàäó ³ ¡ñõîäó! Áåëàðóñêàÿ ìîëàäçü ³äçå!" Ñÿðîïä âàÿðî¢ Ñëóöêàãà çáîêéíàãà ÷ûíó áûë³ øêîëüí³ê³, ã³ì íàç³ñòû, ñòóäýíòû, ðàáî÷àÿ ³ ñÿëÿíêàÿ ìîëàäçü.

Ñîâàáîäó, à íå ðàçáýø÷àíàñöü áåëàðóñû ëþá³ë³ ³ ïàâàæàë³ çà¢ñ¸äû ³ çà ÿå ÷àñàì àõâÿðàâàë³ æûõàðû Ãàðîäí³ (à ÿíà áûëà ïàä âêóïàöüÿé ïàëÿêà¢) ïåðàäàë³ ñëóóâêàì ñöÿçíàä³ñìà: "Òûì¸ õòî ïàéøî¢ ïàì³ðàöü çà ñâàáîäó". Êàíå÷íå, ëåïø áû ãàðàäçåíöàì (³ íå òîëüê³ ³ì!) ñàì³ì óçíÿöòà ³ äàëó÷ûòöà äà ñëóòàêî¢. Äûê íå, ñÿäçåê³, ÿê ìûøû ïàä âåí³êà¹. Óãýòû ì óñÿíàøà áÿäà. Äû ³ ñÿðîä ñëóòê³õ âàÿðî¢, íà âÿë³ê³ æàëü, íå áûêî ÷ãñà ìäàåðóò ääç³í äà äàíàãî; êàðäàòåé íå ça¢ñ¸äû áûëî ääç³íñòâà ³ ïàðàçóòåííå. Äû ÿø÷ý ïëþñ äà ãýòàãà ïðàâàêàòû³ ïàëÿêà¢.

À ¢ëàäà, êàë³ ÿíà - à¢òàðûòàðíàÿ, òû ì áîëüø - òàòàë³òàðíàÿ ¢ àäíîñ³íãò³ äà ñâàéãî íàñåëüí³òòâà, ìîæíà ìåðêàâàòü, ÿê ÿíà ñòàâ³ëàñÿ ³ ñòàâàòàòàðíàÿ ³ ïîâûíû, êàëàí³ÿëüí³ûõ íàðîäàõ íàä äóóäàâàííåì ñâà¸é íåçàëåæíàé Áàöüêà¢ø÷ûíû! Öÿïåð, áðàòû, ³äóöü ñûíû áåëàðóñê³õ ìóæûêî¢, ³äçå íàøà áåëàðóñê³õ ìîëàäçü!.. Íà áîê ç äàðîã³, ïàíîåå ³ãàñïàäà

Íàâ³íû Ãåðìàí³³

Áóäó÷ûÿ ñóìåñíûÿ áåëàðóñêà-íÿìåöê³ÿ ïðàåêòû ¢ãàë³íå ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ àáìåðêàâàë³ ¢ Ãàðîäí³

Ïåðñïåêòûâû ñóìåñíûõ áåëàðóñêà-íÿìåöê³õ ïðàåêòàõ ¢áàìåðêàâàë³ ¢äçåëüí³ê³ ñóñòðý÷û ïà íàëàäæàâàííі³ ïàðòí¸ðñòâà³àáàìåíå äîñâåääàìі ¢ãàë³íå ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ, ÿêàÿ ïðàéøëà ¢ Ãàðîäí³ 28 ë³ïåíÿ³ áûëà àðãàí³çàâàíà ÀÄÁ "Áóñåëü" ó ìåæàõ ïðàãðàìû "Äîì óçàåìàðàçóìåííÿ" ¢ ïàðòí¸ðñòåå ç Ïðàãðàìàé ïàäòðûìê³ Áåëàðóñ³ Ôåäýðàëüíàãà ¢ðàãà Ãåðìàí³³. Ñàöûÿëüíàÿ ïðàöà, âàëàíö¸ðñòâà, äàíà¢ëåíåíà áàëîò³ ³íàâàöû³ ¢ ñåëüñêàé ãàñïàäàðöû äû ýíåðãàâûöû - ê³ðóíê³ñóïðàöîê³ ¢íööâà, ó ÿê³õ ¸íÿçàö³êà¢ëåíû áåëàðóñê³ÿ ³ íÿìåöê³ÿ ÍÄÀ.

Íà ñóñòðý÷û ¢ Ãàðîäí³ ïðàäñòàº í³ê Ôîíäó³ìÿ Ì³õàýëÿ Çóêàâà (Ãåðìàí³ÿ) Âåíäàë³í Â³õòìàí ðàñïâà¸¢ ïðà íÿìåöê³ äîñâåä ó àáíà¢ëåíí³ áàëîò³ ïðàóó Ãðàéñôàëüäñêàãà öýíòðà ïà âûâó÷ýíí³ áàëîò - ó ñïðàâå âûêàðûñòàííÿ íàâóêîâûõ äàñëåäàâàííÿ¢ ó ôàò ìàâàíí³ ïàë³òûê³ýêàëàã³÷íàãà ìåíåäæìåíòó òýðûòîðûé çêàøòí¢íàé ïðûðîäíàé ñïàà÷ûíàé.

Ïðûñóòíàñöü ôîíäó íà ñóñòðý÷û ¢ Ãàðîäí³ íåâûïàäêîâàÿ: ïà ñëîâàõ Âåíäàë³íà Â³õòìàíà, ñ¸ííÿ ¢ñòàíîâà çàö³êà¢ëåíà ¢ à÷ûñöôû âîä Ïàíÿìîííÿ, çàáàëî÷âàíí³ òàðôÿí³êà¢, àäíà¢ëåíí³ ìÿñöîâûõ ýêàñ³ñòýì.

Àïðî÷ çàõâàííÿ ïðûðîäíàà áàãàööÿ, ÿêîå ìàå ¢ïëû¢ íàãëÿäíàãà ãàëîâàãà³÷íû áàëèíñ, ôîíä ìàå³³íøûÿ ìýòû: ïàóöàîâó ïîí¢íûõ ëàíöóãàî¢ âûòâîð÷àñö³ á³ÿìàñû, âûêàðûñòàíííÿ ÿå ¢ àëüòýðíàòû¢íàé ìÿñöîâàé ýíåðãåòûöû (ç ïðàõàé íàñåíàæàöÿõ³ íàðûõòî¢êàé ìÿñöîâûõ ïàë³¢íûõ ðýñóðñà¢). Òàêñàìà Ôîíä ³ìÿ Ì³õàýëÿ Çóêàâà ìåå íàìåð ïàäçÿë³öóà äîñâåäàì ðàçâ³ööÿ ìÿñöîâàãà òóðûçó³ àñâåòí³öòâà¢ ñûðû çàõàâàííÿ âîäíà-áàëîòíûõ òýðûòîðûé. ßê àäçíà÷û¢ ñïàäàð Âåíäàë³í Â³õòàí, ôîíä ãàòîâû àæûööÿ¢ëÿöü ó Áåëàðóñ³ ïðàåêòó äëÿ ìÿñöîâàãà íàñåëí³öòâà ³ òóðûñòà¢ ïà íàç³ðàí³ çà ïòóøêàì³, âåñëàâàí³ íà áàéäàðêàõ, àñâåòí³öêàé ïðàöû ïà òýìå çàõâàííÿ áàëîò ³ òàðôÿí³êà¢ äû ã.ä.

Ïðà íàê³ðóíê³ ñàöûÿëüíàé ïðàöû ³ ìàã÷ûì ûÿ âîáëàñö³ ñóïðàöî¢í³ööâà ç áåëàðóñê³ì³ àðãàí³çàöûÿì³ ðàñïàâÿëà Çàðà Ýðàìàí ç Ì³æíàðîäíàãà ñàþçó "Áåðë³í-Áðàíäýíáóðã".

Ãýòà àðãàí³çàöûÿ ïðàöóå ç ì³ãðàíòàì³, áåñïðàöî¢íàé ìîëàäçþ, öÿæê³ì³ ïàäëåòêàì³ äû ³íøûì³ ìýòàâûì³ ãðóïàì³. Óñòàíîâà çàéìàåöà ïðàôåñ³éíàé àáóêàöûÿé ³ ïàäðûõòî¢êàé äà ïðàöû òûõ ìàëàäûõ ëþäçåé, ÿê³ÿ çíàõîäçÿööà ¢ñàöûÿëüíà íåáÿñïå÷íû ñòàíîâ³ø÷û àáî ìàþöüäû³ÿíòíûÿ ïàâîäç³íû, öÿæêàñö³ ¢àòôû ìàíí³ àáóêàöû³, ðûçûêó ¢÷ûíåííÿ çêà÷ûíñòâà¢, ³íø.).

Ì³æíàðîäíû ñàþç "Áåðë³í-Áðàíäýíáóðã" äàïàìàãàå òàêîé ìîëàäç³ àòðû ìàöüàóêàöûþ ³ ïðàôåñ³éíóþ ïàäðûõòî¢êó äëÿ äàëåøàé ïðàöû ¢ ðàçíàñòàé íûñôåðàõ: äðýâààïðàöî¢öû, áóäî¢ë³, ïðîäàæàõ, êóê³íàðû³, öûðóëüíàé ñïðàâå, êàíäàòàòíûì äûçàéíå, ñàäàâîäñòâå, îô³ñíûì ìåíåæìåíöå ³ ã.ä. Òàêñàìà ãýòàÿ íÿìåöêàÿ àðãàí³çàöûÿ çàéìàåöà ðàçâ³öö¸ì âàëàíö¸ðñòâà, êààðäûíàöûÿé ìîëàäçåâàé ïðàöû. Ñ¸ííÿ Ì³æíàðîäíû ñàþç "Áåðë³í-Áðàíäýíáóðã" ïðàöóå ¢ äàòàñòà¢í³ê³ áåëàðóñêà-íÿìåöêàãà ñóïðàöî¢í³öòâà ¢ãàë³íå ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ (Ãàðìàí³ÿ) Âåíäàë³íà Â³õòìàíà, ñ¸ííÿ ¢ñòàíîâà çàö³êà¢ëåíà ¢ à÷ûñöôû âîä Ïàíÿìîííÿ, çàáàëî÷âàíí³ òàðôÿí³êà¢, äàíà¢ëåíí³ ìÿñöîâûõ ýêàñ³ñòýì.

Àïðî÷ çàõâàííÿ ïðûðîäíàà áàãàööÿ, ÿêîå ìàå ¢ïëû¢ íàãëÿäíàãà ãàëîâàãà³÷íû áàëèíñ, ôîíä ìàå³³íøûÿ ìýòû: ïàóöàîâó ïîí¢íûõ ëàíöóãàî¢ âûòâîð÷àñö³ á³ÿìàñû, âûêàðûñòàíííÿ ÿå ¢ àëüòýðíàòû¢íàé

Ìàêñ³ì Ïàäáýðîçê³í, êààðäûíàòàð ïðàãðàìû "Äîì óçàåìàðàçóìåííÿ" ÀÄÁ "Áóñåëü"

Âåíäàë³í Â³õòìàí, Ôîíä³ìÿ Ì³õàýëÿ Çóêàâà (Ãåðìàí³ÿ)

Óäçåëüí³ê³ ñóñòðý÷û ïà íàëàäæàâàííі³ áåëàðóñêà-íÿìåöêàãà ñóñòðîé¢í³öòâà ¢ãàë³íå ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ (Ãàðîäíÿ, Áåëàðóñü)

Çàðà Ýðäìàí, Ì³æíàðîäíû ñàþç "Áåðë³í-Áðàíäýíáóðã" (Ãåðìàí³ÿ)

Ïà¢äí¸âà-¡ñõîäíÿé Å¢ðîïå, Òóðöû³, Ðàñ³éñêàé Ôâäýðàöû³, Ê³òà³, Ïîëüø÷û, Òàäæû¢ê³ñòàíå, Ãðóç³³, Ðàñ³³ äû³íø. Àðãàí³çàöûÿ ïðàïàíóå òàêñàìàêàíóëüòàûôéíûÿ ïàñëóã³ äëÿ ¢ðàäà¢, ïðûâàòíàãà ñåêòàðà³ ãðàìàäçÿíñêàé ñóïîëüíàñö³ ìîã³õ êðà³í.

Óäçåëüí³ê³ ñóñòðý÷û ïàíëääæâàííі³ áåëàðóñêà-íÿìåöêàãà ïàðòí¸ðñòâà³àáàìåíå äîñâåäàì ¢ Ãàðîäí³ áàìåðêàâàë³ àõóëüíûÿ ïðàáëå¸ì, ÿê³ÿ ñ¸ííÿ ïà¢ñòàþöü ïåðäà àðãàí³çàöûÿì³ ¢ Áåëàðóñ³ ³ Ãåðìàí³³: ýêàëàã³÷íûÿ ïûòàííі³, ïðàáóõ³ëåííå ¢öÿãâàííÿ ìîëàäç³ ¢ êðûì³íàëüíóþ àêòû¢íàñöü, ðàçã³öö¸ âàëàíö¸ðñòâà³ íåòàðìàëüíàé àáóêàöûõ³, ïðàô³ëàêòûêàâàëàãîëüíàé çàëåæíàñö³³

Ñÿðãåé Ëàáîäà, êààðäûíàòàð ê³ðóíêó "Àðãàí³çàöûíåå ðàçâ³öö¸" Ìåíñêàãà ì³æíàðîäíàãà àáóêàöûéíàãà öýíòðà ³ì³ ¨õàíñà Ðà¢

äàò.ï.

Ïðàäñòà¢í³ê³ áåëàðóñê³õ ³ íÿìåöê³õ àðãàí³çàöûé ïàçíà¸ì³ë³ñÿ ç ìýòàì³ Ïðàãðàìû ïàäðûòê³ Áåëàðóñ³ Ôåäýðàëüíàãà ¢ðàäà Ãåðìàí³³ ¢ ãàë³íå ñàöûÿëüíàé ïðàöû ³ ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ. Òàê êààðäûíàòàð ê³ðóíêà "Àðãàí³çàöûéíåå ðàçâ³öö¸" Ìåíñêàãà ì³æíàðîäíàãà àáóêàöûéíàãà öýíòðà³ì³ ¨õàíñà Ðà¢ Ñÿðãåé Ëàáîäà ïàåâàì³¢ ïðà ìàã÷ûì³ñò³ ¢çåëë³ ¢ ì³æíàðîäíû êîíêóðñà íà ô³íàíñàâàííå ñóìåñíûõ ïðàåêòà¢ ó ìåæàõ 8-ãà ýòàïà Ïðàãðàìû, ÿêàÿ ðàçë³÷àíà íà 2017-2019 ãàäû. Ïà ÿãî ñîêàõ, óìîâû ¢äçåëë¢ êîíêóðñà äëÿ àðãàí³çàöûé Áåëàðóñ³ ³ Åðìàí³³ áóäóöüû àáååø÷àíû íàïðûêàíûõ æí³¢íÿ 2016 ãîäà.

Íàø êàð.

Ó Ïîëàöêó íàñâÿòà Ïåðàìÿíåííÿ Ãîñïàäà ðýêàêàòîë³ê³ ïðýçåíòàâàë³ "Ïñàëòûð" À. Íàñàíà

Ó Ïîëàöêó ¢ ðýêàêàòàë³öêàé ïàðàô³³ ñâÿòîé Ïàðàñêåâû Ïîëàöêàé 6 æí³¢íÿ, ó ñâÿòà Ïåðàìÿíåííÿ Ãîñïàäà, ääáûëàñÿ ïðýçåíòàöûÿ íîâàãà ðóíòî¢íàãà âûäàííÿ çäàë³íû àé÷ûííàé á³áë³éíàé ñïàä÷ûíû, - "Ïñàëòûðà" (êí³ã³ Ïñàëüìà¢ Äàâ³äà) ó ïåðàêëàçå à. Àëÿêñàíäðà Íàäñàíà.

Ïðýçåíòàöû³ êí³ã³ áûëà ïðûìåðêàâàíàÿ äàðàçó äà äçâþõ äàòà¢ - 8 ë³ïåíÿ íÿäà¢íà ïàìåðëàìóà. Íàññàíóñïî¢í³ëàñÿ á 90 äàäî¢. Äóóãàÿ äàòà àìàëüí êðóãëàÿ - 499 äàäî¢ òàìó ¢ Ïðàçå, ó äçåíüñâÿòà Ïåðàìÿíåííÿ Ãîñïàäà, Ôðàíö³øàê Ñêàðûíà íàäóêàâàà "Ïñàëòûð" - ïåðøóþ êí³ãó íà áåëàðóñêàé ìîâå, ÿêàÿ ñòàëàñÿ äàíà÷àñîâàà ïåðøûì ðýë³ã³éíûì âûäàííåì ïà-áåëàðóñêó.

- Ãýòàÿ ïàäçåÿ ñòàëàñÿ ñàïðà¢äûíîì Ñâÿòàì Ïåðàìÿíåííÿ íàøàé íàöûí³ íà øëÿõó ððûñö³ÿíñòàâà ³ öûâ³ë³çàâàíàñö³, - ðàçâàæàå ðÿäàêòàð âûäàííÿ, á³áë³³ñò, ðûìà-êàòàë³³öê³ ñâÿòàð Ñÿðãåé Ñóðûíîâ³÷ ç Äðó³. Òàêñàìà ¢ ñâà³ìðàçã³ðàòîðûì ¢ñòóïåâ äà êí³ã³ êñ. Ñóðûíîâ³÷ ¢âîäç³öü ÷ûòà÷à¢ á³ÿðàðàô³þ ïåðàêëäà÷ûêà³ çíà¸ì³öü ç Ñåïòóóàã³íòàé - ñòàðàãðýöêàé âåðñ³ÿé Ñâÿòîãàà Ï³ñàííÿ, ÿå çíà÷ýííåì ó Íîâû ì Çàïàâåöå³âà ¡ñõîäíÿé Öàðêâå.

Âûäàííå "Ïñàëòûðà" - ãðàíäû¸çíàé ïðàöû æûööÿ à. Íàäñàíà - çàïà÷àòêàâà¢ ÿãî ïåðàåì³í ó Ëîíäàíå, äóøïàñòûð áåëàðóñà¢ Âÿë³êàáðûòàí³³, ãðýêà-êàòàë³öê³ ñâÿòàð à. Ñÿðãåé Ñòàñåâ³÷, ìàþ÷û ìýòàé óøàíàâàöü òàê³ ÷ûíàì øëÿõ ñâÿòàðà ³ áåëàðóñà, ÿê³ öÿãàì óñÿãî æûööÿ ñëóæû¢ Áàöüêà¢ø÷ûíå íà ÷óæûíå.

Àéõåö Ñÿðãåé Ñòàñåâ³÷ ³í³öûÿâà¢ ñóìîëüíóþ ïàäðûõòî¢êó âûäàííÿ, ñàáðà¢øû êàìàíäó íà øëÿõó ðûñö³ÿíñòàâ ³ öûâ³ë³çàâàíàñö³, - ðàçâàæàå ðÿäàêòàð âûäàííÿ, á³áë³³ñò, ðûìà-êàòàë

¹ 32 (1287) 10 ÆÍ²¡ÍÃ 2016 ã.

НАША СЛОВА

Ðýôýðàòû àá Ìåíñêóó*

². Êàìóíàëüíàÿ ãàñïàäàðêà

Ãðàìàäçÿí³í ***Ì. Êë³ì*** *-àé÷ûì Ô. Àëÿõíîâ³÷à äâà ìåñÿöû íàçàä ïðûáû¢ ç Ìåíñêóó äà Â³ëüí³. Ãê êîëüê³ãàäîâû æûõàð ñàâåöêàãà Ìåíñêóó ¸í øìàò ÷àâî ö³êàâàãà âåäàåâ ïðà ñòàë³öó Ñàâåöêàå Áåëàðóñ³. 5-ãà ãýòàãà êàñòðû÷³êà ¢ ïàìÿøêàíüí³ Áåëàðóñêàãà ²íñòûòóòó Ãàñïàäàðê³ i Êóëüòóðû ¢ Â³ëüí³ ãð. Êë³ì ïðà÷ûòà¢ðýôýðàò àá Ìåíñêóí ïÿîöÿåðàøíÿé ãàðàäçêîé âàñïàäàðóû.*

Ãàðàäçêàÿ Ìåíñêàÿ Ðàäà (ãîðñîâàò) çàãàäâàà ãàñïàäàðêàþ íÿòîêûê³ ñàì îãàà ãîðàäóó Ìåíñêó, àëå ³ çåì ëÿì³ ¢ 10-âåðñòàâû ì ðàäûþñà âàêîë ãîðàäóó.

Ìåíñê íàë³÷âàå öÿïåð 130.000 æûõàðî¢. Àä÷óâàåöà, ÿê ñêàçàë³-á ïà-íàøàì, íåäàõîï êâàòýðàõ¢, à ïà-áàëüøàâ³óêó - íåäàõîï æèëïêîùàäè, ãçí, ïëîø÷û äëÿ ïàìÿøêàíüíÿ¢.

Ìåíñê³ÿ æûõàðû ïðàæûâàþöü ó ïàêîÿõ, à íå ¢ êâàòýðàõ: íà êîæóþ àñîáó âûçíà÷àíà ¢ñÿãî ïà 2 êâàäðàòí³ûÿ ñàæí³ ïëîø÷û ïàäëîã³. Ñàì à¢òàð ðýôýðàòó ìå¢ ïàêîé ç ïëîø÷àþ ïàäëîã³ 5,2 êâ. ñàæíÿ¢ íà ñÿáå íà æîíêó, ï ÿãî ¢ëàäû âûñåë³ë³ ¢ ìåíøàå ïàìÿøêàíüíå, äàêó÷àþ÷û ïåðàä ãýòû ïðçíûì³ ñïîñàáàì³: òî ïàñÿëÿë³¢ÿãî àø÷ýäàíãàî æûõàðà, òî çàãàäâàë³ ïåðàãàðàäç³öü ïàìÿøêàíüíå, àæ ïàêóëü íÿçìóñ³ë³âûñÿë³ööà¢ìåíøàå. Íàôêîâûÿ ðàáîòí³ê³ (ïðàôýñóðà) äàñòàþöü äàäàòê³ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðàäçå äàìê³.

Ñêîí÷ûëàñÿ ¢ñ¸ãýòà, ÿê âåäàìà, "ðàçãðî ìàì ñïýêóëÿíòà¢" ïàñüëÿ ÍÝÏó, "êóëàê³" i ¢ëàñüí³ê³ äðîáíàãà ãàíäëþ ññûëàë³ñÿ ¢ Ñûá³ðäûê íà Ñàëî¢ê³. Äàì ûì³çíî¢áûë³çíàòûÿíàë³çàâàíû i çìóí³öûïàë³çàâàíû.

Ïà÷àëàñÿ ¢ðàäîâàÿ áóäîâà ãçâ. ñòàíäàðòíûõ äàì î¢ (çäçåðàâà) äëÿ ñóóäýíñòâà i íàäóë äëÿ âó÷íý¸¢ñêàå ì îëàäç³ i áóäîâà³íøûõ âÿë³ê³õ áóäûíêà¢ äëÿ ðîçíûõ óðàäàâîûõ óñòàíî÷âà¢.

Ãýòàê ó 1925 ãîäçå ïàáóäàâàíû áû¢ óí³âýðñûòýòê³ ãàðäàîê ëàëÿ äâêçàëó áã. Ë³áàâà-Ðî ìåñêàå ²óãóíê³. Ïàñòà¢ëåíû âÿë³çàðíû "Äî Ìî Óðäàó" äëÿ ¢ñ³õ êà ³ñàðûÿòà¢ ó 1930 ãîäçå. Áóäûíàê ãýòû ìàå 9 ïàâåðõà¢, ïëî÷à ïàäëîã³ ¢ ³ì 200.000 êâ. ìýðàæ. Ïàáóäâàíà êë³í³êà íà Êàìàðî¢öû, ëàçüíÿ (3-ÿ ¢ãîðäàçå) íà Ëÿõà¢öû. Íåäàõîï ëàçüíÿ¢ äà÷óâàåöà âåëüì³ âîñòðà, òàêñàìà, ÿêí íåäàõîï ìûëà, çàì åñò ÿêîãà ¢æûâàåöà ãçâ. "ìûëüíàÿ ïàñòà".

Çàìåñò äà¢íáéøàå êîí³ïàãîðäçå õîäç³öüí ýëåêòðû÷íû òðàì³âàé, äëå ôóíêöûÿíàâàíû ÿãî äàâî ë³ ÷àñòà çàòðû ì ë³âàäóóà çàòðû ì ë³êî.

1932 ãîäó àñüååòëåíû ýëåêòðû÷íàñüòþ äêðà³íû ãîðäóó. Àëå ýëåêòðû÷íàñüóü äýòàÿ ñüûåö³öü öü ìÿíà í ðàçû 8-4 çà âå÷àð äàñüíå. Ó öýíòðû, äçå ðàçüì ÿø÷àþöüà ðîçíûÿ ¢ðàäàâûÿ ¢ñòàíîâû äû æûâóöüû ñàåâöê³ÿ ñàí î¢í³ê³ ýëåêòðû÷íàñüöü íÿ äàñüíå. Ó ñàìû ³çíî¢áûë³çíàòûÿíàë³çàâàíû.

Äàçàëüíû ñàëÿí³ê³ ¢ñàñòàâàëüíû ñàñüåö³öü ñàñüíàãà ñàíäàäçê³ÿçåì ë³ ¢ àðýíäóó, à ïà-áàëüøàâ³öêó - íåäàõîï æèëïêîùàäè, ãçí, ïëî÷à ëäÿ ïàìÿøêàíüíÿ¢.

Ìåíñê³ÿ æûõàðû ïðàæûâàþöü ó ïàêîÿõ, à íå ¢ êâàòýðàõ: íà êîæóþ àñîáó âûçíà÷àíà ¢ñÿãî ïà 2 êâàäðàòí³ûÿ ñàæí³ ïëîø÷û ïàäëîã³. Ñàì à¢òàð ðýôýðàòó ìå¢ ïàêîé ç ïëîø÷àþ ïàäëîã³ 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàíû ïàçûê³ êà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðäàçü.

Ñòóäýíòû ïðûìàþöà ¢ ÂÓÇû (âûøéøûÿ øêîëû) ïàâîäëå ã.çâ. "êàíòðàêòàòû³". Ñòóäýíòû ïàâ³íåí ïàäï³ñàöü ïÿ¢íû êàíòðàêò, ïàñòóïàþ÷û ¢ òîé ö³³íøû ÂÓÇ (ïà-ðàñåñêó "ÂÛÑØÅÅ Ó×ÅÁÍÎÅ ÇÀÂÅÄÅÍÈÅ") i ìóñ³öü âû ïà¢íÿöü óñ¸, ÷àãî çàæàäàâ äàï ÿãî ¢ëäàà, çãîäíà ç ïääï³ñàíû ìêàíòðàêòà ì. I íÿ äç³âà, øòî ëåòà ì ó ÷àñå ïàëÿâûõ çáîðà¢ ñòóäýíñêàÿ ì îëäàçü ìàñà ì³ ñê³ðî¢êàâûõ äàêàçîâ ïàäàñüüóó, çàðàáëÿþ÷û ïà 3 ðóá. 70 êàï. ó äçåíü: äà ãýòàãà ÿøñïðûòíà àøóôêàë³ áûëüõ äîìà-¢ëàñüí³êà¢, í³áû âÿðòàþ÷û ³ì äàì û, êàë³ ¢ëàñüí³ê³ ãýòûÿ íà÷íóóüüix ðàìàíòàâàöü. Íàðýìîíò âûäàâàë³ñÿ íàâàò ïàçûê³ ¢ëàñüí³êàì ç çàëîæàíàãà Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Ïàçûê³ áûë³ äà 2 äà 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàòöüà ïðûâàòíûÿ äàìû íà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàçå äàìê³.

Ñêîí÷ûëàñÿ ¢ñ¸ãýòà, ÿê âåäàìà, "ðàçãðî ìàì ñïýêóëÿíòà¢" ïàñüëÿ ÍÝÏó, "êóëàê³" i ¢ëàñüí³ê³ äðîáíàãà ãàíäëþ ññûëàë³ñÿ ¢ Ñûá³ðäûê íà Ñàëî¢ê³. Äàì ûì³çíî¢áûë³çíàòûÿíàë³çàâàíû i çìóí³öûïàë³çàâàíû.

Ïà÷àëàñÿ ¢ðàäîâàÿ áóäîâà ãçâ. ñòàíäàðòíûõ äàì î¢ (çäçåðàâà) äëÿ ñóóäýíñòâà i íàäóë äëÿ âó÷íý¸¢ñêàå ì îëàäç³ i áóäîâà³íøûõ âÿë³ê³õ áóäûíêà¢ äëÿ ðîçíûõ óðàäàâîûõ óñòàíî÷âà¢.

Ãýòàê ó 1925 ãîäçå ïàáóäàâàíû áû¢ óí³âýðñûòýòê³ ãàðäàîê ëàëÿ äâêçàëó áã. Ë³áàâà-Ðî ìåñêàå ²óãóíê³. Ïàñòà¢ëåíû âÿë³çàðíû "Äî Ìî Óðäàó" äëÿ ¢ñ³õ êà ³ñàðûÿòà¢ ó 1930 ãîäçå. Áóäûíàê ãýòû ìàå 9 ïàâåðõà¢, ïëî÷à ïàäëîã³ ¢ ³ì 200.000 êâ. ìýðàæ. Ïàáóäâàíà êë³í³êà íà Êàìàðî¢öû, ëàçüíÿ (3-ÿ ¢ãîðäàçå) íà Ëÿõà¢öû. Íåäàõîï ëàçüíÿ¢ äà÷óâàåöà âåëüì³ âîñòðà, òàêñàìà, ÿêí íåäàõîï ìûëà, çàì åñò ÿêîãà ¢æûâàåöà ãçâ. "ìûëüíàÿ ïàñòà".

Çàìåñò äà¢íáéøàå êîí³ïàãîðäçå õîäç³öüí ýëåêòðû÷íû òðàì³âàé, äëå ôóíêöûÿíàâàíû ÿãî äàâî ë³ ÷àñòà çàòðû ì ë³âàäóóà çàòðû ì ë³êî.

Ñòóäýíòû ïðûìàþöà ¢ ÂÓÇû (âûøéøûÿ øêîëû) ïàâîäëå ã.çâ. "êàíòðàêòàòû³". Ñòóäýíòû ïàâ³íåí ïàäï³ñàöü ïÿ¢íû êàíòðàêò, ïàñòóïàþ÷û ¢ òîé ö³³íøû ÂÓÇ (ïà-ðàñåñêó "ÂÛÑØÅÅ Ó×ÅÁÍÎÅ ÇÀÂÅÄÅÍÈÅ") i ìóñ³öü âû ïà¢íÿöü óñ¸, ÷àãî çàæàäàâ äàï ÿãî ¢ëäàà, çãîäíà ç ïääï³ñàíû ìêàíòðàêòà ì. I íÿ äç³âà, øòî ëåòà ì ó ÷àñå ïàëÿâûõ çáîðà¢ ñòóäýíñêàÿ ì îëäàçü ìàñà ì³ ñê³ðî¢êàâûõ äàêàçîâ ïàäàñüüóó, çàðàáëÿþ÷û ïà 3 ðóá. 70 êàï. ó äçåíü: äà ãýòàãà ÿøñïðûòíà àøóôêàë³ áûëüõ äîìà-¢ëàñüí³êà¢, í³áû âÿðòàþ÷û ³ì äàì û, êàë³ ¢ëàñüí³ê³ ãýòûÿ íà÷íóóüüix ðàìàíòàâàöü. Íàðýìîíò âûäàâàë³ñÿ íàâàò ïàçûê³ ¢ëàñüí³êàì ç çàëîæàíàãà Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Ïàçûê³ áûë³ äà 2 äà 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàòöüà ïðûâàòíûÿ äàìû íà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðäàçü.

Ñòóäýíòû ïðûìàþöà ¢ ÂÓÇû (âûøéøûÿ øêîëû) ïàâîäëå ã.çâ. "êàíòðàêòàòû³". Ñòóäýíòû ïàâ³íåí ïàäï³ñàöü ïÿ¢íû êàíòðàêò, ïàñòóïàþ÷û ¢ òîé ö³³íøû ÂÓÇ (ïà-ðàñåñêó "ÂÛÑØÅÅ Ó×ÅÁÍÎÅ ÇÀÂÅÄÅÍÈÅ") i ìóñ³öü âû ïà¢íÿöü óñ¸, ÷àãî çàæàäàâ äàï ÿãî ¢ëäàà, çãîäíà ç ïääï³ñàíû ìêàíòðàêòà ì. I íÿ äç³âà, øòî ëåòà ì ó ÷àñå ïàëÿâûõ çáîðà¢ ñòóäýíñêàÿ ì îëäàçü ìàñà ì³ ñê³ðî¢êàâûõ äàêàçîâ ïàäàñüüóó, çàðàáëÿþ÷û ïà 3 ðóá. 70 êàï. ó äçåíü: äà ãýòàãà ÿøñïðûòíà àøóôêàë³ áûëüõ äîìà-¢ëàñüí³êà¢, í³áû âÿðòàþ÷û ³ì äàì û, êàë³ ¢ëàñüí³ê³ ãýòûÿ íà÷íóóüüix ðàìàíòàâàöü. Íàðýìîíò âûäàâàë³ñÿ íàâàò ïàçûê³ ¢ëàñüí³êàì ç çàëîæàíàãà Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Ïàçûê³ áûë³ äà 2 äà 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàòöüà ïðûâàòíûÿ äàìû íà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðäàçü.

Ãðàìàäçÿí³í Êë³ì äýêëÿðàâà¢ ìåòû ÿø÷ý íåêàëüê³ åóòàðêà àá æûöüö³ ¢ Ìåíñêó.

Ñàáðàíûÿ ø÷ûðà äçÿêâàâë³ ã-íó Êë³ì óçà ÿãî ðýôýðàò i çàñûíàë³ ÷ãî ÿãî ïûòàíüíÿì³ðîçíàãà ðîäó, õîöü ãýòû ìðçàì ¸í ïðàñ³¢ àáìåâàööà òîëüê³ àäíýþ êàìóíàëüíàþ Ìåíñêó.

II. Áûòàâûÿ âàðóíê³

Ó ïÿòí³öó 12-ãà êàñòðû÷³êà ã. ã. ãðàì. Êë³ì ìå¢ 2-ã³ ñâîé ðýôýðàò íà ãýòêóþ òýìó¢ Áåë. ³íñòûòóóå Ãàñïàäàðê³ i Êóëüòóðû.

Ãðàì. Êë³ì ÷àëàâåê íåìàëàû, ãàäàí¢ çà 65, óñ¸ ñâà¸ æûöüö¸ ïðàâ¸¢øû¢ ïðàöóû, áû¢ i ¢ Ìåíñêó ïðàöà¢í³êî ì (áóãàëüòàðàì) Ìýë³¸ðàöûêíàãà òðýñòóó, çàðàáëÿþ÷û ïà 3 ðóá. 70 êàï. ó äçåíü: äà ãýòàãà ÿøñïðûòíà àøóôêàë³ áûëüõ äîìà-¢ëàñüí³êà¢, í³áû âÿðòàþ÷û ³ì äàì û, êàë³ ¢ëàñüí³ê³ ãýòûÿ íà÷íóóüüix ðàìàíòàâàöü. Íàðýìîíò âûäàâàë³ñÿ íàâàò ïàçûê³ ¢ëàñüí³êàì ç çàëîæàíàãà Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Ïàçûê³ áûë³ äà 2 äà 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàòöüà ïðûâàòíûÿ äàìû íà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðäàçü.

Íà ïûòàíüí³ñàáðàíûõ ãð. Êë³ì äà¢ òàêñàìà ö³êàâûÿ àäêàçû.

Íåòòà ïûòàåööà, ö³ ïðà¢äà, øòî ïàáóäîâàíû ¢ Ìåíñêó Äîì Ñåëÿí³íà.

- Áóäàâàà¢ñÿ ãýòê³ äîì, - ïà-ó¢ñÿ äàêàç, - äëå âû äóìàåöå, øòî êàë³ ¸í íàçûâàà¢ñÿ Äîìàì ñåëÿí³íà, äûêàòà âû äóìàåöå ç ïàäçåëüíàãà ñåëÿí³?

Öÿïåð ó ãýòûм ñàñòàâû ïàäàçóòû³ëÿ ¢ ýïîõó ã. çâ. Íÿ Ïó (1923-1927 ãã.) áàëüøàâ³êî ñïðûòíààøóêàë³ áûëüõ äîìà-¢ëàñüí³êà¢, í³áû âÿðòàþ÷û ³ì äàì û, êàë³ ¢ëàñüí³ê³ ãýòûÿ íà÷íóóüüix ðàìàíòàâàöü. Íàðýìîíò âûäàâàë³ñÿ íàâàò ïàçûê³ ¢ëàñüí³êàì ç çàëîæàíàãà Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Ïàçûê³ áûë³ äà 2 äà 4 òûñÿ÷ ðóáëë¸¢. Ó ÷ãñå ÍÝÏó æûöüö¸ ¢ãîðäàçå àæûëî, ïà ÷àë³ áóäàâàòöüà ïðûâàòíûÿ äàìû íà 2 êâàòýðû íà ïàçûê³ çòàãî-æ Êàìóíàëüíàãà Áàíêó. Äçåëÿòàãî, øòî ¢â¸ñêàõ ïàê³äàë³ "êóëàêîì" (çàìîæåéøûì ñÿëÿíàì) óñÿãî 10 äçåñÿö³í çÿì ë³, ðýøóó ÿå ääá³ðàþ÷ûäàë ix, çà¢âàæà¢ñÿ ¢ ÷àñå ÍÝÏó âÿë³ê³ íàïëû¢ó ãîðäàä âÿñêîâàãà íàñÿëåíüíÿ: êóëàê³ ê³äàë³ãàñïäàðê³ íóëàâàë³ ¢ãîðäàçü.

Ãîäàì³ äàçÿëÿ³ñ ¢ëàñüí³êàì ¢ëàñüí³êà¢ ïàçûê³ ¢ëàñüí³êà¢ ïàçûê³ ¢ëàñüí³êà¢ ïàçûê³

Íÿãëåäçÿ÷û íà ðîçíûÿ äðîáíûÿ ïðûâ³ëå³, ìîëèäçû àïîøí³ì ÷àñàì íÿõî÷à ïàñòóòàöüóâûøýéøûÿ øêîëêû,òàìó êîæíû ñòóäýíòçà êàí³êóëÿðíû ÷àñ ïàâ³íåí çàâåðáàâàöü ÿø÷ý äâóõ ìàëàäûõ ëþçåé ó òóþ âûøýéøóþ øêîëó ¢ ÿêîé ¸í âó÷ûöüà.

Ñòóäýíòû ïðûìàþöüà ïà êàíòðàêöå, ÿê³ì àáàâÿçàâþöüà ñëóæûöü ïàñüëÿ ñêîí÷àíüíÿ âûøýéøåå àñüâåòû ¢ Áåëàðóñ³ i íààãóë âûïà¢íÿöü óñå çàãàäû.

Íâåóêà ¢âà ¢ñ³õ ñàâåöê³õ øêîëàõ áÿñïëàòíàÿ, í³ çà íàâóêó, í³ çà ïàäðó÷í³ê³ i ðîçíûÿ íâåóêîâûÿ ïðûëàäû ïëàö³öüà.

Êîøòû íâåóê³ ïàêðûâàþöüà çà íàäàòêó ñâàéñêàõ áÿñïëàòíàÿ, íà ïðûêëàä, âûõîäçü³öü ó ë³êó 30-40 òûñÿ÷ýêçýì ïëÿðà¢ i ÿå òðýáà íàáûâàöü çà ãðîøû. Ïðà¢äà, øòî ïää³ñêà íàÿå âûãëÿäåå íà ïðûìóñîâóþ. Ðàñåéñêàÿ ãàçýòà "Ðàáî÷èé" ìåå òûðàæ ó 50 òûñÿ÷ýêçýì ïëÿðà¢.

Ó øêîëû ¢âîäç³ööà âûêëàäàíüíå ã³ñòîðû³ íåî³ãðàô³.

Ðàíåé ãýòûÿ ïðäàì³åòû çóñ³ì íå âûêëàäàë³ñÿ.

IV. Çåì ëÿðîáñòâà ¢ ÁÑÑÐ

1-àà êàñòðû÷í³êà ã.ã., ãð-í Êë³ì ì å¢ ãóòàðêóòàå çåì ëÿðîáñòâå ¢ Áåëàðóñêàé Ñàâåòñêàé Ðýñïóáë³öû.

Ïðà êàñòðû÷í³êà ã.ã., ãð-í Êë³ì ì å¢ ãóòàðêóòàå çåì ëÿðîáñòâå ¢ Áåëàðóñêàé Ñàâåòñêàé Ðýñïóáë³öû.

Ïðà êàñòðû÷í³êà ã.ã., ãð-í Êë³ì ì å¢ ãóòàðêóòàå çåì ëÿðîáñòâå ¢ Áåëàðóñêàé Ñàâåòñêàé Ðýñïóáë³öû.

ßê åâäàì à, áàëüøàâ³ê³ ïðàâÿë³ ýêñïðî³ïðûÿòû þ, ö³ âÿðî³åé íàöûÿíàë³çàöûþ ¢ñÿå çÿì ë³ íà àáàòàðû áûëîå Ðàñå³, ã. çí., øòî ¢ñÿ çÿì ëÿ ïåðàéøëà íà ¢ëàñíîñüöü ñàåâöêåâ äçÿðæàâû.

Ñïà÷àòêó³øî¢, ïà÷àòû ÿø÷ý¢ êåðýíø÷ûíåñàì ûì ñÿëÿíñòâàì, ñòûõ³éíû ïàäçåë áë³æýéøûõ äâàðî. Êàë³ñÿëÿåñ¢ êàíóÿòàâàë³ëÿ ñòàòóòû íàçîâàà¢: øêîëàì³ê³ðóþöü ðýêòàðû, äûðýêòàðû, ¸ñüöü óix³íñïýêòàðû, ÿêi äà¢íåé. Íà÷ëüí³ê ãýòê³ - ñàì ääç³íààñàáîâà ðàøåå ñïðàâû äàì³íã³ñòðàâàíüíÿ øêîëàþ.

Ïåðâàæàþöü ñÿðîä ñòóäýíòà¢ áåëàðóñû. Óñ³õ ñòóäýíòà¢ ó Ìåíñêó áîëüø, ÿê 3000.

Ðàñåéñê³õ ñÿðýäí³õ øêîë ó Ìåíñêó ¸ñüöü òîëüê³ 4. Àïðà÷à áåëàðóñêàãà, ¸ñüöü æûâî¢ñê³ i îîëüñê³ ïýäàãî³-íûÿ³íñòòóôû (ïýäàýõí³êóì û).

Ôàêóëüòýòû ¢ óí³âýðñûòýöå çàâóööà ³íñòûòóòà ì³. Í³ÿê³õ ýêçàìåíà¢ ïðû ñêîí÷àíüí³ êóðñó ¢ñ³õ øêîëà¢ ðàíåé íÿ áûëî, à âó÷íþ àáî ñóóäýíòó ïðîñòà âûäàâàëàñÿ ïàñüååà÷àíüíå, øòî ¸í ïðàñëóõà¢ êóðñ òàå ö³³íøåå øêîëû. Öÿïåðí¡¢ ãýòû ñýíñå âÿðíóê³ñÿ äà ñòàðîãà ïàðàäêó: êàí÷àþ÷û øêîëó, âó÷àíü ö³ ñòóäýíò ïàâ³íåí çàâàâöü ýêçàìåí.

Øêîëüíàÿ ñåòêà íààãóë äàâî³ ãóñòàÿ, àäíâê íå ðàçüâ³íóòà ÿø÷ý äà ïî¢íàå ìåðû, ÿê ãýòà â³äàöü çàÿâàà¢ îô³öûÿëüíûõ ïðàâñòà¢í³êî¢ ñàâåöêàå àñüååòû ¢ ÁÑÑÐ. Ó êîæíû ìÿñòý÷êóö³âîëüøû ì ñÿëå¢êàäû ñòàðàþöüà çàëàæûöü ñÿðýäí³ÿ øêîêû 9-ãî äê³.

Äëÿ êàì³óí³ñòà¢, óäàðí³êà¢ i ÷ûðâîí³ûõ ïàðòûçàíà¢ ³ñí³óå ÐÀÁÔÀÊ (ðàáîòí³óê³ôàêóëüòýò), ÿê³ çüÿ¢ëÿåöüà ñÿðýäíÿþ øêîëàþ. Ç Ðàáôàêó ÿíû ³äóöü ó ÊÀÌÂÓÇ (êàì³ñòû÷íû óí³âýðñûòýò), ïðàõîäçÿ÷û òàì ïàë³òàãàì àòó ¢ ïàøûðàíûì ðàçüìåðû.

Íÿ äëåäçÿ÷û íà òîå, øòî ¢æî äà¢íî, ÿø÷ý ¢ ÷àñå ê³ðàâàíüíÿ àñüååòíûì³ñïðàâàì³ íàðîäí³ûì êàì³ñàðàì Áàë³öê³ì (ñàñëàíûì íà Ñàëî¢ê³), ¢ëàäû õâàë³ññÿ ïî¢íûì âûêàðàíåíüíåì íÿï³ñüìåíàñüö³, ¸ñüöüÿø÷ý øì àòàíàëüôàáýòà¢ ó âåêó 45 i áîëåé ãàäî¢.

Ïàëàæýíüíå ïýäàãîãà¢ óâà ¢ñ³õ øêîëàõ âåëüì³ öÿæêàå; ïýíñ³³ íÿ âûïëà÷âàþöüà ³ì ïà ïà¢ãîäà.

Ïðàôýñ³ÿíàëüíàÿ, òýõí³÷íàÿ àñüååòà ïåðâàæàå ¢ ñàâàòàõ.

Ãàçýòû öÿïåð äàðìà íå ðàñê³äàþöüà áàëüøàâ³êàì³. Ãýòêàÿ "Çüâÿçäà", íàïðûêëäà, âûõîäç³öü ó ë³êó 30-40 òûñÿ÷ýêçýì ïëÿðà¢ i ÿå òðýáà íàáûâàöü çà ãðîøû. Ïðà¢äà, øòî ïää³ñêà íàÿå âûãëÿäåå íà ïðûìóñîâóþ. Ðàñåéñêàÿ ãàçýòà "Ðàáî÷èé" ìåå òûðàæ ó 50 òûñÿ÷ýêçýì ïëÿðà¢.

Ó øêîëû ¢âîäç³ööà âûêëàäàíüíå ã³ñòîðû³ íåî³ãðàô³

¹ 32 (1287) 10 ÆÍ²¡ Íß 2016 ã.

НАША СЛОВА

Áåëàðóñû ¢ Êëàéïåäçå

Ãîðàä-êóðîðò Êëàéïåäà (Ë³òâà) ïðûìà¢ ãàñöåé íà Ñâÿòà ì îðà ç 29 ïà 31 ë³ïåíÿ. Ïàçàïðàøýííí³ êîíñóëà Ðýñïóáëë³ê³ Áåëàðóñü Ì³êàëàÿ Ëîãã³íà³ áåëàðóñêàé ñóïîëê³ "Êðûí³òà" ñóïðàöîº¢í³ê³ àääçåëà ðàì¸ñòâà¢³ òðàäûöûéíàé êóëüòóðû ÄÓ "Ë³äñê³ ðà¸íííû öýíòð êóëüòóðû³ íàðîäíàé òâîð÷àñö³" ïðàäñòàâ³ë³ Áåëàðóñü.

Óñ³õ íàðîäíûõ ìàéñòðî¢ ðàçì ÿñö³ë³ ïà âóë. Áàæí³÷ó, 4³¢ Äâîðûêó ìàñòàöòâà¢. Ðàáîòí³ê³ àääçåëà çðàá³ë³ ¢ñ¸ìàã÷ûì àå, êàá àõâîòíûÿ çìàãë³ àêóíóöòà¢ àòìàñôåðó íàøàé êðà³íû, ïàíàç³ðàöü çà ïðàöàé ðóê ðàìåñí³êà¢³ ñàì³ì ïðûíÿöü óäçåë ó ìàéñòàð-êëàñàõ ïàñàêîìàïëÿöå³ íà êàëîõàõ, òêàöòâó ïàÿñî¢, ñêëàäàí³ë³ëÿåê ç ëàï³êà¢. Íàæàëü, äëÿ ìàëàäûõ ë³òî¢öà¢ ëÿëå÷íû òÿàòð - áàòåéêà ìå¢ ìî¢íû áàð'åð. Çàòîå ëÿëûê³ ³ àëüáî "Áàçàð" àá'ÿäíàëà íåçíà¸ìûõ ëþäçåé. Àááû¢ñÿ óóä - óäçåëüí³êà¢ çàðàï³ëà ¢ñåàõóëüíàÿ åâñÿëîñöü: íîã³ òóïàë³, äàëî í³ ïëÿñêàë³, óâàðû ¢ñì³õàë³, ëêàá àõâîòíûÿ çìàãë³ àêóíóöòà ¢ àòìàñôåðó íàøàé êðà³íû, ïàíàç³ðàöü çà ïðàöàé ðóê ðàìåñí³êà¢ ³ ñàì³ì ïðûíÿöü óäçåë ó ìàéñòàð-êëàñàõ ïàñàêîìàïëÿöå³ íà ñàëîìàïëÿöå³ íà ñàéòàõ - áàòåéêà ìå¢ ìî¢íû áàð'åð. Çàòîå ëÿëûê³ ³ ëàæàëü, äàëî ìàëàäûõ ë³òî¢öà¢ ëÿëå÷íû òÿàòð